

Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi

Dergi Web sayfası: <http://dergipark.gov.tr/usakead>

OKUL MÜDÜRLERİNİN DERS DENETİMİ GÖREVLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ TEACHERS' VIEWS ON THE COURSE SUPERVISION DUTIES OF SCHOOL PRINCIPALS

Yasemin Ateşoğlu*, Sait Akbaşlı**

* Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Yönetimi Bölümü, yatesoglu88@gmail.com,
Orcid: 0002-7439-6437

** Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Yönetimi Bölümü, sakbasli@gmail.com,
Orcid: 0000-0001-9406-8011

Gönderilme Tarihi: 22.04.2020

Yayınlanma Tarihi: 15.12.2020

Özet: Bu araştırma, ders denetimi açısından öğretmenlerin okul müdürlerine bakış açısını yedi alt boyutta belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırma 2018 yılında Kayseri ili ortaöğretim kurumlarında görev yapan 388 öğretmen ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada genel tarama modeli kullanılmıştır. Ölçme aracı olarak 32 maddeden oluşan "Eğitim Denetmenlerine Yönelik Öğretmen Bakış Açısını Belirleme Ölçeği" kullanılmıştır. Bu ölçek öğretmenlerin: denetim ihtiyacı, samimiyet, anlayış gösterme, uzmanlık, denetimin niteliği, denetmenlik algısı, denetimin yeterliliği olmak üzere yedi alt boyutu ele almıştır. Beşli Likert tipi ölçek ile bu alt boyutlar öğretmenlerin cinsiyet, kıdem ve öğrenim durumu değişkenlerine göre yorumlanmıştır. Öğretmenler okul müdürlerinin ders denetiminde samimi, anlayışlı, uzman, nitelikli ve denetimin yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerin cinsiyet ve öğrenim durumu alt boyutlarda anlamlı fark göstermemiştir. Öğretmenlerin kıdemleri artıkça okul müdürlerini ders denetiminde samimi buldukları ancak uzman ve nitelikli bulmadıkları sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Denetim, ders denetimi, eğitim denetmeni, orta öğretim okulları.

Abstract: This research aims to determine teachers' perspective on school principals in terms of lesson control in seven sub-dimensions. In this research, general survey model was used. The research was carried out in 2018 with 388 teachers working in Kayseri

secondary education institutions. The survey model was used in the study. "Teacher Point of View for Education Supervisors Scale" consisting of 32 items was used as a measurement tool. This scale covered seven sub-dimensions of teachers: need for auditing, sincerity, understanding, expertise, quality of auditing, perception of auditing, adequacy of auditing. With the Five Likert type scale, these sub-dimensions were interpreted according to the variables of gender, seniority and educational background of teachers. The teachers said that school principals are sincere, understanding, expert, qualified and sufficient in supervision of lesson. The gender and education level of teachers did not differ significantly in sub-dimensions. As the seniority of the teachers increased, it was concluded that they found the principals sincere in the supervision of the lesson, but that they did not find specialists and qualified.

Keywords: Supervision, course supervision, education supervision, secondary schools.

Giriş

İnsan, zaman içerisinde modern hayata entegre olmuş ihtiyaçları ölçüsünde de belirli gruplara dahil olmuştur. Modern hayat ile birlikte eğitim bu ihtiyaçların başında yer almıştır. Nitekim değişen ve gelişen dünyada insan beşeri sermaye olarak görülmüş ve emsalleriyle rekabet edebilecek insan gücünün yetiştirilmesinde eğitim önemli bir aracı olmuştur. Devletlerin temel amaçlarından biri nitelikli ve verimli eğitim sistemlerine ulaşmak olmuştur.

Eğitim sistemi, devlet tarafından kurulan, ülkenin her tarafına yayılan eğitim örgütleri ve okullar bütünüdür (Başaran, 2008). Eğitim sisteminin başarıya ulaşması alt birimlerin(okul) etkili ve verimli olmasını zorunlu kılar. Sistem girdi, süreç ve çıktıdan oluşur ve bunların kontrolü sistemin geri dönütüdür. Denetim bütün sistemi ele alarak sistemin geri dönütü işlevini görür. Denetim sistemden dönütler alma ve bunları sistemin iyileştirilmesinde, geliştirilmesinde kullanmadır (Başar, 1993). Eğitim örgütlerinin yönetiminde geri dönütün sağlanması için denetim zorunludur. Örgütlerin denetimsiz kalması, örgütün yalnızlık, düzensizlik, kapalılık ve durağanlığa gitmesine ve güç yitirmesine sebep olmaktadır (Kimbrough & Burkett, 1990). Örgüt bu olumsuzlukları engellemek için denetime ihtiyaç duyar.

Her sistem kendi içinde etkili bir yönetime ihtiyaç duyar. Etkili yönetim ise ancak etkili denetimle sağlanır (Öztürk & Gök, 2010). Denetim hem örgütsel, hem de yönetsel bir zorunluluktur (Aydın, 2014). Denetim örgütün kamu yararı adına etkililiği ve verimliliğini sağlar. Her örgütün belirli amaçları vardır ve örgütler amaçlarına ulaştıkları ölçüde başarılıdır. Örgütün amacına ulaşması için kaynakların ne derece iyi kullanıldığı denetim ile anlaşılır.

Türk eğitim sisteminde ilk kez 1838'de denetim sisteminin öğretmenlerin mesleki yeteneklerinin saptanmasını amaçladığı görülmektedir (Su, 1974). Bu dönemde müfettişlerin görevi öğretmenleri teftiş etme ve yol gösterme olarak tanımlanmıştır. 1869' da Maarif-i Umumiye Nizamnamesinin yayınlanması eğitim sisteminin örgütlenmesinde bir dönüm noktası oldu. Bu belge ile illerde denetim birimleri kuruldu ve merkez yönetime karşı sorumlulukları belirlendi. Günümüz eğitim denetimi temeli ise Anayasa'nın 42. maddesinde "Eğitim ve öğretim, Atatürk ilkeleri ve inkılâpları doğrultusunda, çağdaş bilim esaslarına göre, devletin gözetimi ve denetimi altında yapılır." gereğince sağlanmıştır.

Klasik denetim; durum saptama odaklı, kontrol ve raporlamaya dayalı sınırlı bir denetimdir. Bu denetimin amacı olanı düzeltme-geliştirme değil, aracı olanı kontrol etmektir (Başar, 2000). Bu anlayış zamanla yerini modern denetime, süreci düzeltmeye ve yol göstererek işbirlikli ilerleme sağlamaya bıraktı. Bu paradigma değişimi ile birlikte denetimin yöntemi de değişti. Denetim bir rehberlik faaliyeti olarak görülmeye başladı. Denetim artık dıştan ve kesitsel gözlem yapısını terk etti ve öğretmene rehberlik etmek, yol arkadaşlığı yapmak gibi gelişimsel görevler denetmene atfedildi. Denetmen artık ödül-ceza dağıtan değil yardımcı, danışman rolünü üstlenmiştir. İnsan ilişkilerini ön plana alan düzeltme ve geliştirme faaliyetlerini merkeze alan anlayış gelişmiştir. Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) müfettişlerin görev ve yetkileri tanımlamasını Maarif Müfettişleri Başkanlığı Yönetmeliği 43. maddesine göre “Rehberlik ve iş başında yetiştirme, teftiş ve değerlendirme, inceleme, soruşturma ve araştırma” olarak belirlenmiştir (MEB, 1999). Ülkemizde denetmenlerin böyle bir denetim ve değerlendirme yapmaları sayıca az olan bakanlık müfettişleri için uygulamada kolay olmayacaktır. Bu nedenle, yönetim sürecinin bir parçası olarak okul müdürlerine, diğer birçok görev ve sorumlulukları arasında okulda yapılan çalışmalarını sürekli izlemek ve değerlendirmek görevi verilmiştir (Taymaz H. , 2015).

Denetimde amaç öğrencilerin nitelikli yetişmelerini sağlamak için bu konuda görevli, yönetici, öğretmen ve diğer ilgililere yardım ve rehberlik etmektir (Bilir, 1992). Denetim örgütten beklenen rollerin yerine getirilmesi için araçtır. Denetim, genel olarak kamuda, özel ve tüzel kişiliği bulunan kurum ve kuruluşlarda yapılmakta olan işlerin; kaynak, imkan ve şartlar dikkate alınarak yasal çerçeve ile belirlenen amaç, öngörülen temel ilke ve hedeflere uygunluğunu, doğruluğunu, düzenliliğini, verimliliğini, ekonomikliğini, etkinliğini; objektif, geçerli, güvenilir ölçütlere göre karşılaştırma yapabilme, ulusal standartlara ve planlanan esaslara göre durumunu ortaya koyma, giderilebilir eksiklikler için rehberlikte bulunma, değişim ve gelişim için misyon ve vizyon kazandırmaya ilişkin öneriler getirme sürecidir (MEB, 2016).

Eğitim denetimi, eğitim faaliyetlerinin amacına uygun bir biçimde yürütülmesini sağlamak amacıyla ilgili mevzuat çerçevesinde izlenip değerlendirilmesi sürecidir (Başaran, 2000). Eğitim denetimi, okulun daha etkili bir öğrenme ortamı haline getirilmesi (Sergiovanni & Starratt, 2002) sürecidir. Eğitim denetimi kurum denetimi ve ders denetimi olarak ikiye ayrılmaktadır. Bunlardan kurum denetimi, eğitim-öğretim faaliyetlerini gerçekleştiren okulların yönetiminin denetimine; ders denetimi ise öğretimin denetimine karşılık gelmektedir (Balcı, 2005).

Özellikle sınıf içi etkinliklerin gözlemlenmesi ve öğretmen niteliğinin geliştirilmesi etkili bir denetim için zorunluluk olarak görülmekte ve ders denetimine önem verilmektedir (Forsyth & Adams, 2004). Zepeda (2006) öğretmenlerin mesleki olgunluğa gidişlerindeki büyük yapbozun önemli bir parçasının denetim olduğunu belirtir. Ders denetimi öğretmenin mesleki gelişimini sağlayarak etkili eğitimin gerçekleşmesine katkıda bulunmak ve öğretmenin mevcut performansını değerlendirerek mesleki durumu hakkında karar verilmesidir (Özmen & Batmaz, 2006). Taymaz’a göre ise ders denetimi, bir öğretim kurumunda, öğretici olarak görev alan öğretmenlerin öğretim ve eğitim etkinliklerindeki araştırmaların gözlenmesi, incelenmesi ve değerlendirilmesidir (Taymaz, 2002). Ders denetimi, sınıf içi faaliyetlere odaklanarak öğrenme-öğretme sürecini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Profesyonel bir anlayış ve olumlu bir tutum içinde öğretim sürecinde ortaya çıkan sorunların tanımlanması ve çözülmesi yolu ile öğretmenlerin sürekli mesleki gelişmelerinde katkıda bulunmadır (Aydın,

2016). Ancak zaman içerisinde eğitim sistemi kendinden beklenen anlamda denetimi yeterli ölçüde yerine getirememiştir.

MEB’de 2014 yılına kadar kurum ve ders denetimleri ağırlıklı olarak müfettişler tarafından yerine getirilmiştir (Taymaz H. , 2015). Okulun bir paydaşı olarak müdürlerin okulun bütün işlerini yürütmeye, düzene koymaya ve denetlemeye yetkili olduğunu ve aynı zamanda değerlendirme ve denetim yoluyla öğretimi doğrudan etkileyebildikleri vurgulanmaktadır (Halverson & Kelley, 2004). Okul yöneticileri denetim kılavuzuna göre öğretme-öğrenme sürecinin hedeflerine ulaşılması sapmalarını tespit ederek giderilmesine ışık tutulması, öğretmenlerin karşılaştıkları mesleki problemlerde yardım ve rehberlikte bulunulması amacıyla sorumluluk okul yöneticilerine düşmektedir (mebk12.meb.gov.tr,2019). Okul yöneticilerinin ders denetim görevi 2508 sayılı Tebliğler dergisi 13. Maddesinde “Öğretmenlerin meslekleri ile ilgili alanlarda yetişmelerini teşvik eder ve bu konuda gerekli tedbirleri alır, ders yılının çeşitli zamanlarında öğretmenlerin derslerini ve diğer faaliyetlerini yakından izler” olarak belirtilmiştir. Bakanlık 652 sayılı MEB Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’de 6528 sayılı 14.03.2014 tarihli yapılan değişiklik ile ders denetim görevinin okul yöneticileri tarafından yapılmasına karar verilmiştir (resmigazete.gov.tr, 2019). Bu düzenleme ile kurum denetimi görevi maarif müfettişlerine ve ders denetimi görevi de okul müdürlerine devredilmiştir. Böylece okul müdürleri ders denetimi görevleri tartışmaya açılmıştır.

Türkiye’de okul müdürlüğünün meslekleşmediği, meslekte asıl olan öğretmenliktir ilkesine göre hareket edildiği, okul yöneticilerinin atanmasında genellikle kıdemin esas alındığı, usta-çırak ilişkisi ya da deneme yanılma yolu ile mesleğin öğrenildiği (Yılmaz, 2009; Akbaşlı & Balıkcı, 2013) sorunsalları ders denetimi görevinin okul müdürleri tarafından ne denli gerçekleştirilebildiği problemini doğurmuştur. Nitekim okul müdürlerinin ders denetimi konusunda henüz yeterli alt yapıya sahip olmadığı, gerekli bilgi ve beceriler açısından öğretim teknikleri, ölçme değerlendirme ve rehberlik alanlarında bir eğitim almadıkları (Tonbul & Baysülen, 2017; Akbaşlı, 2010) yapılan araştırmalarda görülmüştür. Ancak okul müdürleri öğretmenlere yardımcı kaynakları sağlayacak ve öğretmen performansını geliştireceklerdir (Eller & Eller, 2015). Eğitimde istenen amaçlara ulaşmak için okul müdürlerinden öğretmen etkililiğini sağlaması beklenmektedir. Bu doğrultuda araştırma okul müdürlerinin denetim yetkinliklerini denetimi yaşayan öğretmenlerin gözünden değerlendirmeyi amaçlamıştır.

Araştırmanın amacı

Bu araştırma bakanlık 652 sayılı MEB Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’de 6528 sayılı 14.03.2014 tarihli değişiklik gereğince okul müdürlerine devredilen ders denetimi ile ilgilidir. Ortaöğretim okullarında eğitim ve öğretimin niteliğini arttırmak amacı ile öğretmenlerin sınıf içi etkinlikleri okul müdürleri tarafından yapılan rehberlik ve denetleme etkinlikleri ile gerçekleşecektir. Araştırma “Okul müdürlerine yönelik öğretmenlerin bakış açılarını belirleme ölçeğinin” (Aslanargun, Kılıç, & Eriş, 2013) uygulanmasından elde edilen sonuçları tartışmaktır. Buradan yola çıkılarak araştırmanın amacı ortaöğretim öğretmenlerinin denetim ihtiyacı, samimiyet, anlayış gösterme, uzmanlık, denetimin niteliği, denetmenlik algısı, denetimin yeterliliği olmak üzere yedi alt boyuta göre okul müdürlerinin ders denetimi görevini öğretmenlerin bakış açısından belirlemek, öğretmenlerin cinsiyet, kıdem ve öğrenim durumu değişkenleri göre incelemektir.

Okul müdürlerinin ders denetlemelerine ilişkin yapılan araştırmalar incelendiğinde denetim ihtiyacı, samimiyet, anlayış gösterme, uzmanlık, denetimin niteliği, denetmenlik algısı, denetimin yeterliliği boyutlarına ilişkin araştırmaya rastlanılmamaktadır. Bu yedi alt boyuta ilişkin araştırmaların alana katkı sağlayacağı beklenmektedir. Bu nedenledir ki yedi alt boyutta ele aldığımız öğretim denetiminin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi araştırmaya önem katmaktadır. Araştırma ortaöğretim öğretmenlerinin bakış açısından denetim ihtiyacı, samimiyet, anlayış gösterme, uzmanlık, denetimin niteliği, denetmenlik algısı ve denetimin yeterliliği olmak üzere yedi alt boyuta göre okul müdürlerinin ders denetimi yetkinliklerinin ne düzeyde olduğu problem cümlesi temelinde yürütülmüştür. Bu genel amaç çerçevesinde şu alt problem cümlelerine cevap aranmıştır:

- 1) Öğretmenlerin cinsiyet değişkeni ile okul müdürlerinin denetim ihtiyacı, samimiyet, anlayış gösterme, uzmanlık, denetimin niteliği, denetmenlik algısı, denetimin yeterliliği alt boyutları arasında ilişki var mıdır?
- 2) Öğretmenlerin kıdem değişkeni ile okul müdürlerinin denetim ihtiyacı, samimiyet, anlayış gösterme, uzmanlık, denetimin niteliği, denetmenlik algısı, denetimin yeterliliği alt boyutları arasında ilişki var mıdır?
- 3) Öğretmenlerin öğrenim durumu değişkeni ile okul müdürlerinin denetim ihtiyacı, samimiyet, anlayış gösterme, uzmanlık, denetimin niteliği, denetmenlik algısı, denetimin yeterliliği alt boyutları arasındaki ilişki var mıdır?

Yöntem

Bu araştırma, okul müdürlerinin denetim ihtiyacı, samimiyet, anlayış gösterme, uzmanlık, denetimin niteliği, denetmenlik algısı, denetimin yeterliliği alt boyutları için öğretmenlerin cinsiyet, kıdem ve öğrenim durumu değişkenleri açısından bakış açılarını incelemektedir. Araştırma var olan durumun betimlenmesi amacı ile tekli tarama modeli çerçevesinde yürütülmüştür. Tarama modeli, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemelerinde ilgilenilen duruma ait değişkenlerin ayrı ayrı betimlenmeye çalışıldığı model tekil tarama modelidir (Karasar, 2007). Araştırma evrenini Kayseri ili merkez ilçelerinde yer alan 146 genel lisede görev yapan 4484 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırma örnekleme %5 örneklem hatası ile hesaplanmıştır. Katılımcılar basit seçkisiz örnekleme yöntemi ile belirlenen 18 okulda görev yapan 388 öğretmenden oluşmuştur. Basit seçkisiz örnekleme yöntemi evrendeki her birimin örnekleme seçiminde eşit ve bağımsız olma olasılığı göz önüne alınarak, yansız olarak seçim yapılmasını sağlaması (Balcı, 2004) amacı ile tercih edilmiştir. Katılımcıların 175'i (% 45,1) kadın, 213'ü (%54,9) erkektir.

Veri toplama araçları

Katılımcılara 6 maddeden oluşan kişisel bilgiler formu ve katılımcıların *okul müdürlerinin sınıf denetimi görevi* kavramına ilişkin sahip oldukları algıları ortaya koymak için geliştirilen 32 madde ve 7 boyuttan oluşan, "Eğitim Denetmenlerine Yönelik Öğretmen Bakış Açısını Belirleme Ölçeği" (Aslanargun, Kılıç, & Eriş, 2013) yazarlarından izin alınarak uygulanmıştır. Ölçeğin Cronbach Alpha katsayı değeri .91'dir. Geçerlilik ve güvenilirlik çalışmalarında anlamlılık oranı ve toplam varyansın açıklanma oranı (%53.84) yeterli düzeydedir.

Katılımcılara ulaşmak için yasal izinler Kayseri İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınmıştır (11.10.2018). Ölçek araştırmacılar tarafından okullara bizzat gidilerek uygulanmıştır. Katılımcılar gönüllü öğretmenlerdir.

Ölçek ifadeleri Beşli Likert tipi derecelendirme ölçeği ile değerlendirilmiştir. Ölçek maddelerinden alınacak yüksek puanlar olumlu tutumu, düşük puanlar ise olumsuz tutumu ifade eder (Tezbaşaran, 2020). Tutum ifadelerinin seçenekleri ve puanları “Kesinlikle Katılıyorum (5)”, “Katılıyorum (4)”, “Kararsızım (3)”, “Katılmıyorum (2)”, “Kesinlikle Katılmıyorum (1)” olarak belirlenmiştir. Olumsuz ifade içeren ölçek maddelerinin analizi ters çevirme yöntemi uygulanarak yorumlanmıştır. Ölçekte yedi alt boyut yer almaktadır. Bunlar denetim ihtiyacı, samimiyet, anlayış gösterme, uzmanlık, denetimin niteliği, denetmenlik algısı, denetimin yeterliliği boyutlarıdır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 32, en yüksek puan 160'tır.

Veri analizi

Araştırmanın genel amaçları doğrultusunda toplanan veriler istatistiksel çözümlenmelerin yapılabilmesi için analiz paket programına girilmiştir. Katılımcı sayısı 50 kişiden fazla olduğu için verilerin normalliğine Shapiro-Wilk testi ile bakılmış ve verilerin normal dağıldığı görülmüştür. Güvenirlik ölçümleri için önce ölçekteki olumsuz ifade içeren maddeler ters çevrilmiş ardından güvenirlik analizi yapılmıştır. Ölçek için kabul edilebilir Cronbach Alfa değeri .915'dir (Aslanargun, Kılıç, & Eriş, 2013). Araştırmacı tarafından ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı .93 olarak bulunmuştur. Bu değer sonuçların yüksek ölçüde güvenilir olduğunu göstermektedir.

Yapılan istatistiklerde verilerin normal dağılım gösterdiği görülmüş ve parametrik testler kullanılmıştır. Veri analizinde denetim ihtiyacı, samimiyet, anlayış gösterme, uzmanlık, denetimin niteliği, denetmenlik algısı, denetimin yeterliliği boyutları için frekans, ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Katılımcı görüşleri arasında istatistiksel anlamlılık olup olmadığı .05 seviyesinde test edilmiştir. Cinsiyet değişkeni için t-testi, kıdem ve öğrenim durumu değişkenleri için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Kıdem değişkeninde anlamlılığın hangi alt gruplar arasında olduğunu anlamak için her bir alt grubun normalliğine bakılmış ve beş grubunda kendi için de normal dağıldığı görülmüştür. Anlamlılık oranı ve grup örneklem sayılarının yakın olmasından dolayı katılımcıların kıdem değişkeni ile ölçeğin samimiyet, uzmanlık ve denetimin niteliği alt boyutları arasında Post-hoc(Tukey) testi kullanılmıştır.

Bulgular

Katılımcıların cinsiyet, kıdem ve öğrenim durumu değişkenlerine göre frekans dağılımları ve yüzde değerleri tablo 1 ile verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Kişisel Bilgileri

		N	%
Cinsiyet	Kadın	175	45.1
	Erkek	213	54.9
Kıdem	1-5 yıl	53	13.7

	6-10 yıl	49	12.6
	11-15 yıl	47	12.1
	16-20 yıl	92	23.7
	21+	147	37.9
	Öğretmen Okulu	3	.8
	Yüksek Öğretmen Okulu	10	2.6
Mezun olunan okul türü	Eğitim Enstitüsü	2	.5
	Eğitim Fakültesi	191	49.2
	Diğer Fakülteler	135	34.8
	Lisansüstü(YL/Doktora)	47	12.1

Örnekleme oluşturan 388 öğretmenin %45.1'i kadın, %54.9'u erkek; %13.7'si 1-5 yıl, %12.6'sı 6-10 yıl, %12.1'i 11-15 yıl, %23.7'si 16-20 yıl, %37.9'u 21 yıl ve üzeri kıdeme sahiptir. Öğretmenlerin %0.8'i öğretmen okulu, %2.6'sı yüksek öğretmen okulu, %0.5'i eğitim enstitüsü, %49.2'si eğitim fakültesi, %34.8'i diğer fakülteler ve %12.1'i lisansüstü eğitimi mezunudur.

Okul müdürlerinin ortaöğretim ders denetiminde ne düzeyde etkili olduklarını, öğretmenlerin cinsiyet, kıdem ve öğrenim durumu değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermeyeceğini belirlemek amacıyla uygulanan istatistikler sonucunda elde edilen bulgular aşağıda yer almaktadır.

Alt Boyutlara Göre Elde Edilen Bulgular

Öğretmenlerin ölçek maddelerinde denetim ihtiyacı, samimiyet, anlayış gösterme, uzmanlık, denetimin niteliği, denetmenlik algısı, denetimin yeterliliği alt boyutları için elde edilen frekans, ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 2'de sunulmaktadır.

Tablo 2. Öğretmenlerin Yedi Alt Boyuta İlişkin Betimsel İstatistikleri

Boyut	N	\bar{X}	ss
Denetim ihtiyacı	388	3.14	.80
Samimiyet	388	3.24	.98
Anlayış gösterme	388	2.93	.74
Uzmanlık	388	3.26	.92
Denetimin niteliği	388	3.54	1.04
Denetmenlik algısı	388	3.19	1.24
Denetimin yeterliliği	388	3.49	1.45

Tablo 2'ye göre öğretmenlerin denetim ihtiyacı ($\bar{X} = 3.14$) ve denetmen algısı ($\bar{X} = 3.19$) orta düzeydedir. Öğretmenler ders denetimlerinin yapılmasını gerekli görmektedirler. Denetmen olarak okul müdürlerini görmek istemektedirler. Öğretmenler okul müdürlerini ders denetiminde orta düzeyde samimi ($\bar{X} = 3.24$), anlayışlı ($\bar{X} = 2.93$) ve uzman ($\bar{X} = 3.26$) görmektedir. Okul müdürleri öğretmenlere göre samimi, anlayışlı ve denetimini yetkin olarak yerine getirmektedir. Öğretmenler okul müdürlerinin ders denetimini ise yüksek düzeyde nitelikli ($\bar{X} = 3.54$) ve yeterli ($\bar{X} = 3.49$) olarak görmektedir.

Cinsiyet Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular

Öğretmenlerin cinsiyet değişkenine göre denetim ihtiyacı, samimiyet, anlayış gösterme, uzmanlık, denetimin niteliği, denetmenlik algısı, denetimin yeterliliği alt boyutları için elde edilen puan ortalamalarının istatistiksel anlamlılık gösterip göstermediğine ilişkin yapılan t-testi sonuçları Tablo 3'de sunulmaktadır.

Tablo 3. Öğretmenlerin Cinsiyet Değişkeni ve Ölçeğin Yedi Alt Boyutuna İlişkin t-testi Sonuçları

Boyut	Cinsiyet	N	\bar{X}	ss	F	p
Denetim ihtiyacı	Kadın	175	3.14	0.65	0.61	.70
	Erkek	213	3.11	0.69		
Samimiyet	Kadın	175	3.23	0.88	0.20	.87
	Erkek	213	3.21	0.91		
Anlayış gösterme	Kadın	175	2.91	0.51	0.35	.84
	Erkek	213	2.90	0.57		
Uzmanlık	Kadın	175	3.29	0.79	0.44	.27
	Erkek	213	3.20	0.83		
Denetimin niteliği	Kadın	175	3.54	0.86	0.06	.46
	Erkek	213	3.48	0.87		
Denetmenlik algısı	Kadın	175	3.10	0.76	0.42	.24
	Erkek	213	3.20	0.84		
Denetimin yeterliliği	Kadın	175	3.45	0.78	0.07	.56
	Erkek	213	3.41	0.81		

*p<.05

Tablo 3'de görüldüğü gibi öğretmenler cinsiyet değişkenine göre denetim ihtiyacı [$t_{(386)}=-.38$, $p>.05$], samimiyet [$t_{(386)}=-.15$, $p>.05$], anlayış gösterme [$t_{(386)}=-.19$, $p>.05$], uzmanlık [$t_{(386)}=1.1$, $p>.05$], denetimin niteliği [$t_{(386)}=.73$, $p>.05$], denetmenlik algısı [$t_{(386)}=-1.17$, $p>.05$] ve denetimin yeterliliği [$t_{(386)}=-.58$, $p>.05$] alt boyutları $p<.05$ örneklem hatası için istatistiksel anlamlılık göstermemektedir. Cinsiyet değişkeni yedi alt boyut için anlamlı değildir. Kadın öğretmenler denetimin niteliği ve yeterliliği alt boyutlarında yüksek düzeyde diğer alt boyutlarda orta düzeyde görüş belirtmişlerdir. Erkek öğretmenler kadın öğretmenlere benzer olarak denetimin niteliği ve yeterliliği alt boyutlarında yüksek, diğer alt boyutlarda orta düzeyde görüş belirtmişlerdir. Kadın öğretmenler görece erkek öğretmenlere göre okul müdürlerini yedi alt boyutta daha başarılı görmektedirler.

Kıdem Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular

Öğretmenlerin kıdem değişkenine göre denetim ihtiyacı, samimiyet, anlayış gösterme, uzmanlık, denetimin niteliği, denetmenlik algısı, denetimin yeterliliği alt boyutları için elde edilen puan ortalamalarının istatistiksel anlamlılık gösterip göstermediğine ilişkin yapılan ANOVA testi sonuçları Tablo 4'de sunulmaktadır.

Tablo 4. Öğretmenlerin Kıdem Değişkeni ve Ölçeğin Yedi Alt Boyutuna İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

Boyut	Kıdem	N	\bar{X}	ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	F	p	Fark
Denetim ihtiyacı	1-5 yıl	53	3.31	0.70	G. Arası	3.6	4	1.99	.95	-
	6-10 yıl	49	2.99	0.73	G. İçi	173.19	383			
	11-15 yıl	47	3.05	0.68						
	16-20 yıl	92	3.06	0.65	Toplam	176.79	387			
	21+	147	3.16	0.64						
Samimiyet	1-5 yıl	53	2.94	0.84	G. Arası	9.15	4	2.87	.02	1-5 ile
	6-10 yıl	49	3.51	0.91	G. İçi	304.64	383			6-10
	11-15 yıl	47	3.31	0.93						
	16-20 yıl	92	3.27	0.90	Toplam	313.79	387			
	21+	147	3.16	0.87						
Anlayış Gösterme	1-5 yıl	53	2.97	0.46	G. Arası	1.75	4	1.46	.21	-
	6-10 yıl	49	2.77	0.57	G. İçi	114.26	383			
	11-15 yıl	47	2.86	0.61						
	16-20 yıl	92	2.87	0.58	Toplam	116.01	387			
	21+	147	2.96	0.51						
Uzmanlık	1-5 yıl	53	3.18	0.82	G. Arası	9.48	4	3.65	.00	11-15
	6-10 yıl	49	3.44	0.81	G. İçi	248.69	383			ile 16-
	11-15 yıl	47	3.58	0.67						20
	16-20 yıl	92	3.14	0.86	Toplam	258.18	387			
	21+	147	3.15	0.79						
Denetimin Niteliği	1-5 yıl	53	3.45	0.84	G. Arası	9.28	4	3.12	.01	6-10
	6-10 yıl	49	3.83	0.88	G. İçi	284.76	383			ile 21+
	11-15 yıl	47	3.68	0.86						
	16-20 yıl	92	3.50	0.88	Toplam	294.04	387			
	21+	147	3.37	0.84						
Denetmen Algısı	1-5 yıl	53	3.08	0.72	G. Arası	1.54	4	.58	.67	-
	6-10 yıl	49	3.29	0.75	G. İçi	252.77	383			
	11-15 yıl	47	3.22	0.79						
	16-20 yıl	92	3.14	0.84	Toplam	254.32	387			
	21+	147	3.13	0.84						
Denetimin Yeterliliği	1-5 yıl	53	3.42	0.84	G. Arası	3.54	4	1.39	.23	-
	6-10 yıl	49	3.62	0.70	G. İçi	243.22	383			
	11-15 yıl	47	3.54	0.70						
	16-20 yıl	92	3.40	0.82	Toplam	246.76	387			
	21+	147	3.34	0.81						

*p<.05

Tablo 4’de görüldüğü gibi öğretmenlerin kıdem değişkenine göre denetim ihtiyacı [$F_{(4;383)}=1.99$, $p>.05$], anlayış gösterme [$F_{(4;383)}=1.46$, $p>.05$], denetmen algısı [$F_{(4;383)}=.58$, $p>.05$] ve denetimin yeterliliği [$F_{(4;383)}=1.39$, $p>.05$] alt boyutlarında istatistiksel anlamlılık görülmemektedir. Öğretmenlerin kıdemi arttıkça uzmanlık ve denetmen algısı alt boyutları

artmıştır. Öğretmenler kıdemi arttıkça denetim ihtiyacı, samimiyet, anlayış gösterme, denetimin niteliği ve denetimin yeterliliği alt boyutları azalmıştır.

1-5 yıl kıdeme sahip öğretmenler denetimin niteliği ve yeterliliği alt boyutlarında yüksek diğer alt boyutlarda orta düzeyde görüşe sahiptir. 6-10 yıl kıdeme sahip öğretmenler samimiyet, uzmanlık, denetimin niteliği ve yeterlilik alt boyutlarında yüksek diğer alt boyutlarda orta düzeyde görüşe sahiptir. 11- 15 yıl kıdeme sahip öğretmenler uzmanlık, denetimin niteliği ve yeterlilik alt boyutlarında yüksek diğer alt boyutlarda orta düzeyde görüşe sahiptir. 16-20 yıl kıdeme sahip öğretmenler denetimin niteliği ve yeterliliği alt boyutlarında yüksek diğer alt boyutlarda orta düzeyde görüşe sahiptir. 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenler ölçeğin yedi alt boyutu için orta düzeyde görüşe sahiptir.

Öğretmenlerin kıdemi ile okul müdürlerinin samimiyet boyutu arasında anlamlı bir farklılık vardır [$F_{(4,383)}=2.87, p>.05$]. Test sonucu hesaplanan etki büyüklüğü $\eta^2=.02$ küçük düzeyde bir etki olduğunu belirtmektedir. Öğretmenlerin samimiyet algısı 1-5 yıl ($\bar{X}=2.94$), 21 ve üzeri ($\bar{X}=3.16$), 16-20 yıl ($\bar{X}=3.27$), 11-15 yıl ($\bar{X}=3.31$), 6-10 yıl ($\bar{X}=3.51$) şeklinde azdan çoğa doğru sıralanmaktadır. Kıdem değişkeni ve samimiyet boyutu arasındaki ilişkiyi anlayabilmek için yapılan Post-hoc(Tukey) testi sonucuna göre, 1-5 yıl ($\bar{X}=2.94$) ve 6-10 yıl ($\bar{X}=3.51$) kıdeme sahip öğretmenler arasında anlamlı farklılığın olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenler kıdemleri ilerledikçe denetmenlerin daha samimi olduklarını düşünmektedir.

Öğretmenlerin kıdemi ile okul müdürlerinin uzmanlığı arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür [$F_{(4,383)}=3.65, p>.05$]. Test sonucu hesaplanan etki büyüklüğü $\eta^2=.03$ küçük düzeyde bir etkinin olduğunu belirtmektedir. Öğretmenler okul müdürlerinin ders denetiminde uzmanlık boyutu için en yüksek 11-15 yıl ($\bar{X}=3.58$) ve en düşük 16-20 yıl ($\bar{X}=3.14$) görüş belirtmişlerdir. Anlamlı farklılık için yapılan Post-hoc(Tukey) testine göre 11-15 yıl ($\bar{X}=3.58$) ile 16-20 yıl ($\bar{X}=3.14$) arasında ilişki olduğu tespit edilmiştir. Kıdem değişkeni arttıkça öğretmenlerin okul müdürlerinin ders denetimi uzmanlık boyutu için olumsuz düşündükleri görülmüştür. Benzer olarak 11-15 yıl ($\bar{X}=3.58$) ile 21 ve üzeri ($\bar{X}=3.15$) için kıdem değişkeni arttıkça öğretmen görüşleri uzmanlık boyutu için azalma görülmüştür. Öğretmenler kıdemleri arttıkça okul müdürlerinin ders denetiminde uzmanlığının azaldığını düşünmektedirler.

Öğretmenlerin kıdemi ile okul müdürlerinin denetim niteliği arasında anlamlı farklılık görülmektedir [$F_{(4,383)}=3.12, p>.05$]. Test sonucu hesaplanan etki büyüklüğü $\eta^2=.03$ küçük düzeyde bir etkinin olduğunu belirtir. Denetimin niteliği boyutunda öğretmen görüşleri en yüksek 6-10 yıl ($\bar{X}=3.83$), en düşük 21 ve üzeri yıl ($\bar{X}=3.37$)'dir. Anlamlılığı anlamak için yapılan Post-hoc(Tukey) testi 6-10 yıl ($\bar{X}=3.83$) ile 21 ve üzeri yıl ($\bar{X}=3.37$) arasında ilişki olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenler, kıdemleri ilerledikçe denetmenlerin denetim niteliklerinin azaldığını düşünmüşlerdir. Kıdemleri ilerledikçe fazla denetim ve denetmen ile karşılaşmaları öğretmenlerin daha nitelikli denetim beklediklerini göstermiştir.

Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Elde Edilen Bulgular

Verilerin daha sağlıklı sonuçlar vermesi için frekans değeri düşük olan Öğretmen Okulu, Yüksek Öğretmen Okulu, Eğitim Enstitüsü değişkenlerini Eğitim Fakültesi değişkeni ile birlikte düşünerek veri analizi yapılmıştır. Altı değişkenli olan öğrenim durumu üç değişken grubuna indirilmiştir. Öğretmenlerin öğrenim durumu değişkeni ile denetim ihtiyacı, samimiyet, anlayış gösterme, uzmanlık, denetimin niteliği, denetmenlik algısı, denetimin yeterliliği alt

boyutları için elde edilen puan ortalamalarının anlamlı farklılık gösterip göstermediğine ilişkin yapılan ANOVA testi sonuçları Tablo 5’de sunulmaktadır.

Tablo 5. Öğretmenlerin Öğrenim Durumu ve Ölçeğin Yedi Alt Boyutuna İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

Boyut	Öğrenim Durumu	N	\bar{X}	ss	F	p
Denetim ihtiyacı	Eğitim Fakültesi	206	3.15	0.64	0.85	.51
	Diğer Fakülteler	135	3.10	0.66		
	Lisansüstü(YL/DR)	47	3.06	0.83		
Samimiyet	Eğitim Fakültesi	206	3.19	0.89	2.12	.06
	Diğer Fakülteler	135	3.19	0.85		
	Lisansüstü(YL/DR)	47	3.42	1.03		
Anlayış gösterme	Eğitim Fakültesi	206	2.93	0.52	0.35	.88
	Diğer Fakülteler	135	2.87	0.55		
	Lisansüstü(YL/DR)	47	2.86	0.62		
Uzmanlık	Eğitim Fakültesi	206	3.17	0.79	1.22	.29
	Diğer Fakülteler	135	3.31	0.81		
	Lisansüstü(YL/DR)	47	3.35	0.92		
Denetimin niteliği	Eğitim Fakültesi	206	3.43	0.88	1.83	.10
	Diğer Fakülteler	135	3.56	0.84		
	Lisansüstü(YL/DR)	47	3.68	0.89		
Denetmenlik algısı	Eğitim Fakültesi	206	3.13	0.83	1.79	.11
	Diğer Fakülteler	135	3.13	0.79		
	Lisansüstü(YL/DR)	47	3.32	0.76		
Denetimin yeterliliği	Eğitim Fakültesi	206	3.43	0.77	0.58	.71
	Diğer Fakülteler	135	3.42	0.78		
	Lisansüstü(YL/DR)	47	3.45	0.94		

*p<.05

Öğretmenlerin öğrenim durumuna göre denetim ihtiyacı [$F_{(5;382)}=.85$, $p>.05$], samimiyet [$F_{(5;382)}=2.12$, $p>.05$], anlayış gösterme [$F_{(5;382)}=.35$, $p>.05$], uzmanlık [$F_{(5;382)}=.29$, $p>.05$], denetimin niteliği [$F_{(5;382)}=.10$, $p>.05$], denetmenlik algısı [$F_{(5;382)}=.11$, $p>.05$], denetimin yeterliliği [$F_{(5;382)}=.71$, $p>.05$] alt boyutları arasında istatistiksel anlamlılık görülmemektedir. Öğrenim durumu değişkeni araştırmanın yedi alt boyutunda anlamlı değildir.

Eğitim fakültesi mezunu öğretmenler ölçeğin yedi alt boyutu için orta düzeyde görüş belirtmiştir. Diğer fakülte mezunu öğretmenler ölçeğin denetimin niteliği için yüksek düzeyde diğer altı alt boyutta orta düzeyde görüş belirtmiştir. Lisansüstü mezunu öğretmenler denetimin niteliği ve yeterliliği boyutlarında yüksek düzeyde diğer alt boyutlarda orta düzeyde görüş belirtmiştir. Genel olarak öğretmenlerin eğitim durumu arttıkça samimiyet, uzmanlık, denetimin niteliği, denetmenlik algısı, denetimin yeterliliği alt boyutları artmıştır. Eğitim durumu arttıkça denetim ihtiyacı ve anlayış gösterme alt boyutları azalmıştır.

Tartışma ve Sonuç

Ortaöğretim öğretmenlerinin bakış açısından denetim ihtiyacı, samimiyet, anlayış gösterme, uzmanlık, denetimin niteliği, denetmenlik algısı ve denetimin yeterliliği olmak üzere yedi alt boyuta göre okul müdürlerinin ders denetimi yetkinlikleri öğretmenlerin cinsiyet, hizmet yılı ve öğrenim durumu değişkenlerine göre elde edilen bulgular şu sonuçları ortaya koymaktadır:

- 1) Öğretmenler ders denetimlerinin yapılmasını istemektedir. Acar (2009) ders denetimlerinin hem öğretmenlerin hem yöneticilerin mesleki gelişiminde faydalı olacağını belirtmiştir. Can ve Gürbüz (2016) araştırmasında öğretmenlerin denetimi gerekli gördüğünü ve okul müdürlerinin denetimlerini daha etkili bulduklarını belirtmişlerdir. Ceylan ve Can (2019) denetim sürecinin okul müdürlerinin profesyonel olarak yaptıkları sonucuna ulaşmıştır. Aksine Topçu (2010) araştırmasında öğretmenlerin denetimi gerekli gördüklerini ama okul müdürlerinin ders denetimini yetersiz gördüklerini ve müdürlerin denetim yeterliliklerinin düşük olduğunu belirtmiştir.
- 2) Öğretmenler okul müdürlerinin ders denetiminde uzman, nitelikli ve denetimlerinde yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Okul müdürlerinin denetim görevlerinde yeterli bilgiye sahip olduklarını ve uzman olduklarını belirtmişlerdir. Dönmez ve Demirtaş (2018) çalışmasında öğretmenler okul müdürlerinin denetim görevini yerine getirecek gerekli bilgi ve beceri sahibi olduklarını, müdürler tarafından ders denetiminin dikkatle ve özenle yapıldığını ve denetimin müfettişler tarafından yapılan denetimlerle aynı şekilde olduğu belirtmiştir. Beytekin ve Tas (2018) araştırması ise öğretmenlerin okul müdürlerini ders denetimi görevini yerine getirmede uzman olarak görmediklerini belirtmiştir.
- 3) Öğretmenler okul müdürlerinin ders denetimini samimi, anlayışlı, güler yüzlü, adil, hoş görülme ve içten davranarak yaptıklarını belirtmişlerdir. Memduhoğlu (2012) öğretmenlerin denetim ihtiyacı olduğunu ancak denetim niteliğinin düşük olduğu ve iletişim problemleri yaşandığı sonuçlarına ulaşmıştır. Aslanargun ve Göksoy (2013) araştırmasında okul müdürlerinin denetleyecekleri öğretmenleri denetmenlerden daha iyi tanınması gereğince denetimin müdürler tarafından yapılması gerektiği sonucuna ulaşmıştır.
- 4) Öğretmenler ders denetiminin göstermelik yapılmadığını, denetim sonrası aldıkları puanların gerçeği yansıttığını ve denetimin nitelikli olarak yapıldığını belirtmişlerdir. Okul müdürlerinin iyi birer denetmen olduklarını belirtmişlerdir. Okul müdürlerinin kendilerini yeterince geliştirdiklerini, donanımlı olduklarını, eksiklikler konusunda yapılması gerekenleri bildiklerini ve kendilerine rehberlik ettiklerini belirtmişlerdir. Aksine Birel ve Erçek (2019) araştırması okul yöneticilerinin öğretmenlerin denetiminde kullanacakları ilke ve yöntemlerden ve ayrıca bu değerlendirmeyi yapabilecek yetkinlikten uzak oldukları sonucuna ulaşmıştır. Balyer ve Özcan (2020) okul müdürlerinin denetim süreciyle ilgili bir yeterlilik sorunuyla karşı karşıya olduğu sonucuna ulaşmıştır.
- 5) Öğretmenlerin cinsiyeti ile denetim ihtiyacı, samimiyet, anlayış gösterme, uzmanlık, denetimin niteliği, denetmenlik algısı ve denetimin yeterliliği arasında ilişki yoktur. Benzer sonuç Fırıncioğulları (2014) ve Bulut (2018) çalışmalarında müdürlerin ders denetimi ile ilgili öğretmen görüşleri için öğretmenlerin cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık olmadığını, okul müdürlerinin denetimde cinsiyet ayrımına gitmediğini, her

iki cinsiyete de eşit yaklaşımda bulunduğunu belirtmiştir. Her iki cins de yeterli ve nitelikli bir denetime ihtiyaç olduğunu, samimi, anlayışlı ve uzman okul müdürlerinin denetim görevini gerçekleştirmesi gerektiğini düşünmektedirler. Fakat erkek öğretmenlere göre kadın öğretmenler okul müdürlerini ders denetiminde bilgi düzeyi, alan donanımı, kendini geliştirme ve iletişim becerileri yönlerinden daha yüksek düzeyde bulmaktadırlar. Kadın öğretmenler erkek öğretmenlere göre okul müdürlerini ders denetiminde daha samimi, nitelikli, anlayışlı, alanında yeterli ve uzman, güler yüzlü, hoşgörülü, nazik, kibar ve adil görmektedirler. Kadın öğretmenler görevin yararlılığı, ifadelerindeki olumluluk ve motivasyon sonucu yaşanan olumlu havaya göre okul müdürlerini ders denetiminde daha olumlu düşünmektedirler.

- 6) Öğretmenler kıdemleri arttıkça okul müdürlerinin ders denetiminde daha samimi, güler yüzlü, hoş görülü, kibar, adil olduklarını ve öğretmenlerle daha çok iletişim kurduklarını düşünmektedirler. Koşar ve Buran (2019) çalışmasında denetim sonunda okul müdürünün öğretmenin kıdemce kendisinden fazla olması durumunda sözlerine dikkat ettiğini, onu kıracak veya motivasyonunu düşürecek sözlerden kaçındığını daha çok takdir etme ve teşvik eylemlerinde bulunduğu sonucuna varmıştır.
- 7) Öğretmenler kıdemleri arttıkça okul müdürlerinin ders denetiminde uzmanlığının azaldığını düşünmüşlerdir. Öğretmenlerin kıdemleri arttıkça denetim-denetmen hakkındaki olumlu tutumları değişmiştir ve denetimin nitelikli yapıldığına olan inanç azalmıştır. Öğretmenler denetmenlerin alan bilgilerinin, donanımlarının ve kendini geliştirme isteklerinin azaldığını düşünmüşlerdir. Yaşı ve deneyimi fazla olan öğretmenlerin okul müdürünün denetimini yeterince etkili bulmadığı benzer çalışmalarda görülmüştür (Özmen & Batmaz, 2006; Akbaşlı & Tunç, 2019). Ergen ve Eşiyok (2016) öğretmenlerin kıdemleri arttıkça denetimin niteliğinin azaldığını, okul müdürünün denetimlerde yanlış davranacağını belirtmiştir.
- 8) Öğretmenlerin mezun olduğu okul müdürlerin ders denetimi hakkındaki görüşleri için belirleyici değildir. Fırıncioğulları (2014) çalışmasında mezun olunan okulun müdürlerin ders denetiminde anlamlılık belirtmediği sonucuna ulaşmıştır.
- 9) Öğretmenler öğrenim durumları arttıkça denetim ihtiyaçlarının ve denetmenlerin anlayış gösterme tutumlarının azaldığını düşünmektedirler. Öğretmenler öğrenim durumları arttıkça okul müdürlerinin ders denetiminde daha samimi, nitelikli, uzman ve denetimin daha yeterli olduğunu düşünmektedirler.

Öneriler

MEB bünyesinde ortaöğretim kademesi ders denetimleri 2014 yılına kadar ilköğretim ve bakanlık müfettişleri tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu kademedeki öğretmenlerin sistematik bir denetime tabi olmadıkları bilinmektedir. Her ne kadar ders denetimine ilişkin öğretmen görüşleri üzerine araştırmalar var olsa da okul müdürlerine verilen ders denetimi görevi üzerine değişikliğin ortaöğretim kademesinde sonuçları önemlidir. Bu anlamda ortaöğretim kademesi ders denetimi üzerine okul yöneticilerinin görüşleri hakkında araştırmalar yapılmalıdır. Gelecek araştırmacılar bu kademedeki okul türünü çeşitlendirerek araştırmayı genişletebilirler.

Öğretmenlerin eğitim durumu ders denetiminin belirleyici bir etkeni olarak görülmemiştir. Bu anlamda yükseköğretim eğitimi sürecinde alınan denetim derslerinin önemi görülmektedir. Bu kapsamda yükseköğretim kademesindeki denetim dersleri üzerine karşılaştırmalı araştırmalar yapılabilir.

Kaynakça

- Acar, U. (2009). Yönetici ve öğretmenlere göre Türk ve Alman (krveyaleti) okul müdürlerinin ders denetimi uygulaması. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Akbaşlı, S., & Balıkcı, A. (2013). Okul yöneticisi ve öğretmen görüşlerine göre okul yöneticiliğinin meslekleşmesinin değerlendirilmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 366-377.
- Akbaşlı, S. (2010). The Views of elementary supervisors on teachers' competencies. *Eurasian Journal of Educational Research*, 39, 13-36.
- Akbaşlı, S., & Tunç, Z. (2019). The assesment of primary school teachers' opinions about course supervision of school principals. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(3), 75-92.
- Aslanargun, E., & Göksoy, S. (2013). Öğretmen Denetimini Kim Yapmalıdır? *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(ÖYGE Özel Sayısı), 98-121.
- Aslanargun, E., Kılıç, A., & Eriş, M. (2013). Eğitim Denetmenlerine Yönelik Öğretmen Bakış Açısını Belirleme Ölçeği Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(4), 1419-1430.
- Aydın, İ. (2016). *Öğretimde denetim: Durum saptama değerlendirme ve geliştirme*. Ankara: Pegem.
- Aydın, M. (2014). *Çağdaş eğitim denetimi* (6. Baskı b.). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Balcı, A. (2004). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem Teknik ve İlkeler*. Ankara: Pegem Akademi.
- Balcı, A. (2005). *Eğitim Yönetimi Terimler Sözlüğü*. Ankara: Tekağaç Basım Yayın Dağıtım Ltd. Şti.
- Balyer, A., & Özcan, K. (2020). School principals' instructional feedback to teachers: teachers' views. *International Journal of Curriculum and Instruction*, 12, 295-312.
- Başar, H. (1993). *Eğitim denetçisi: rolleri, yeterlikleri, seçilmesi ve yetiştirilmesi*. Ankara: Pegem A Yayınları.
- Başar, H. (2000). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Pegem Özel Eğitim ve Hizmetleri.
- Başaran, İ. (2000). *Eğitim Yönetimi Nitelikli Okul*. Ankara: Feryal.
- Başaran, İ. (2008). *Türkiye eğitim sistemi ve okul yönetimi*. Ankara: Ekinoks.
- Bilir, M. (1992). Teftiş Sisteminin Yapı ve İşleyişi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 25(1), 243-256.
- Birel, F., & Erçek, M. (2019). Okul müdürlerinin ders denetimine ilişkin görüşleri. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 2(3), 169-177.
- Bulut, Ö. (2018). Öğretimin Denetiminde Kurum Yöneticilerinin Etkililiğine İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Can, E., & Gündüz, Y. (2016). İlkokullarda çalışan öğretmenlerin, maarif müfettişleri ve okul müdürlerinin yapmış olduğu rehberlik çalışmalarından yararlanma düzeylerinin incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 22(1), 1-28.
- Ceylan, M., & Can, S. (2019). Evaluation of Teachers' Views on School Managers' Classroom Supervision. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 10(4), 490-510.
- Dönmez, B., & Demirtaş, Ç. (2018). Okul müdürlerinin ders denetimine ilişkin okul müdürleri ve öğretmenlerin görüşleri (Adıyaman ili örneği). *Adıyaman University Journal of Social Sciences*, 29, 454-478.
- Eller, J., & Eller, S. (2015). *Score to soar: Moving teachers from evaluation to professional growth*. USA: Solution Tree.

- Ergen, H., & Eşiyok, İ. (2016). Okul Müdürlerinin Ders Denetimi Yapmasına İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi*, 3(1), 2-19.
- Fırıncioğulları, E. (2014). İlkokul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili öğretmen görüşleri (Master's thesis, Adnan Menderes Üniversitesi). Aydın.
- Forsyth, P., & Adams, C. (2004). The meaning and measurement of social capital in educational research. W. Hoy, & C. Miskel içinde, *Theory and Research in Educational Administration*. Greenwich: CT: Information Age Publishing.
- Halverson, R., & Kelley, C. (2004). How principals make sense of complex artifacts to shape local instructional practice. W. Hoy, & C. Miskel içinde, *Educational administration, policy and reform: Research and measurement research and theory in educational administration*. CT: Information Age Press.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (17. baskı b.). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kimbrough, R., & Burkett, C. (1990). *The principalship: Concepts and practices*. Prentice Hall.
- Koşar, S., & Buran, K. (2019). Okul müdürlerinin ders denetim faaliyetlerinin öğretimsel liderlik bağlamında incelenmesi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 7(3), 1232-1265.
- MEB. (1999, 04 30). *İlköğretim Müfettişleri Başkanlığı Yönetmeliği*. <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/23785.pdf>: 2020 adresinden alındı
- MEB. (2016). *Lise ve Dengi Okullar Rehberlik ve Denetim Rehberi*. Ankara: MEB.
- Memduhoğlu, H. (2012). Öğretmen, yönetici, denetmen ve öğretim üyelerinin görüşlerine göre Türkiye'de eğitim denetimi sorunsalı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(1), 135-156.
- Özmen, F., & Batmaz, C. (2006). İlköğretim okul müdürlerinin öğretmen denetimindeki etkililikleri –hizmet yılı ve görev türü değişkenine göre öğretmen görüşleri. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2, 102-120.
- Öztürk, Ş., & Gök, T. (2010). İlköğretim okulu müdürlerinin kurum denetiminde karşılaştıkları sorunlar. *In International Conference on New Trends in Education and Their Implications, 11-13 November, 2010*. Antalya.
- Resmi Gazete. (2019, 11, 3). *resmigazete.gov.tr*. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/03/20140314-1.htm> adresinden alındı
- Sergiovanni, T., & Starratt, R. (2002). *Supervision: A redefinition (7th ed.)*. NY: Mc Graw Hill.
- Su, K. (1974). Türk Eğitiminde Teftiş Yeri ve Önemi. İstanbul: MEB.
- Taymaz, H. (2002). *Eğitim Sisteminde Teftiş*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Taymaz, H. (2015). *Eğitim Sisteminde Teftiş: Kavramlar, İlkeler ve Yöntemler* (11. Baskı b.). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Tezbaşaran, A. (2020, 03 20). *Likert tipi ölçek hazırlama kılavuzu (e-kitap)*. http://www.academia.edu/1288035/Likert_Tipi_Ölçek_Hazırlama_Kılavuzu adresinden alındı
- Tonbul, Y., & Baysülen, E. (2017). Ders denetimi ile ilgili yönetmelik değişikliğinin maarif müfettişlerinin, okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşleri açısından değerlendirilmesi. *Elementary Education Online*, 16(1), 299-311.
- Topçu, İ. (2010). Devlet ve Özel İlköğretim Okullarında Yöneticilerin Öğretimin Denetimi Görevlerini. *Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 34(2), 31-39.
- Yılmaz, K. (2009). Okul müdürlerinin denetim görevi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 19-35.
- Zepeda, S. (2006). High stakes supervision: We must do more. *International Journal of Leadership in Education*, 9(1), 61-73.

Extended Abstract

Introduction

Each organization has specific goals and organizations are successful to the extent they achieve their goals. How well resources are used to achieve the organization's purpose is understood through the audit. The aim of supervision is to help and guide the staff, administrators, teachers and other interested persons in this regard to ensure that students are qualified (Bilir, 1992). According to the school administrators' supervision guide, responsibility falls to school administrators in order to shed light on the elimination of the teaching-learning process by determining the deviations and to provide guidance and guidance in the professional problems faced by teachers (mebk12.meb.gov.tr, 2019). Therefore, as part of the management process, school principals are given the task of continuously monitoring and evaluating the work done in the school among many other duties and responsibilities (Taymaz H., 2015).

The school supervisors 'task supervision encourages teachers to train in the fields related to the professions of 2508 numbered papers and takes the necessary precautions in this regard, closely monitors teachers' lessons and other activities at various times of the school year (Article 13). Regarding the organization and duties of the Ministry of National Education No. 652, it was decided to conduct the course supervision by the school administrators with the amendment dated 14.03.2014 with the Decree No. 6528.

Purpose

The need for supervision of secondary education teachers, intimacy, understanding, expertise, the quality of the audit, the perception of auditing, the adequacy of the audit is interpreted according to seven sub-dimensions of teachers; gender, seniority, educational status and to make recommendations according to the branch variables.

As a problem statement of this research, it is aimed to discuss the results obtained in the implementation of the assessment scale of teachers' views on educational audits. Within the framework of this general purpose, the following sub-question questions were sought:

- 1) What is the relationship between the gender variable of teachers and school principals' need for supervision, sincerity, understanding, expertise, quality of auditing, perception of auditing, adequacy of auditing sub-dimensions?
- 2) What is the relationship between the teachers' seniority variable, the need for supervision of the school principals, sincerity, understanding, expertise, the quality of auditing, the perception of auditing, the adequacy of auditing sub-dimensions?
- 3) What is the relationship between teachers 'educational status variable and school principals' need for auditing, sincerity, understanding, expertise, quality of auditing, perception of auditing, adequacy of auditing sub-dimensions?

Method

The research was carried out within the framework of the survey model. The research population consists of 4484 teachers working in 146 secondary education schools in the

central districts of Kayseri. The sample of the research was 388 teachers working in 18 schools determined by simple random sampling method. Participants are women 175 (45.1%) and 213 (54.9%) are men. Simple random sampling method allows unbiased selection of each unit in the universe, considering the possibility of being equal and independent in sampling selection (Balci A., 2004). With the personal information form consisting of 6 items and 32 items developed to reveal the perceptions that school principals have regarding the concept of lesson supervision, the authors' Determination of Teacher Perspective Scale for Educational Supervisors' (Aslanargun, Kılıç, & Eriş, 2013). It was applied. Legal permissions were obtained from Kayseri Provincial Directorate of National Education to reach the participants. The scale was applied to the schools personally by the researchers. Participants are volunteer teachers. Scale expressions were evaluated using the Five Likert type rating scale. There are seven sub-dimensions in the scale. These are audit needs, sincerity, understanding, expertise, the quality of the audit, the perception of auditing, the adequacy of the audit. The lowest score that can be obtained from the scale is 32, the highest score is 160. The data collected in line with the general objectives of the research were entered into the analysis package program for statistical analysis. The normality of the data was examined with the Shapiro-Wilk test and it was seen that the data were normally distributed. For reliability measurements, the items containing the negative expression in the scale were inverted and then reliability analysis was performed. The acceptable Cronbach Alpha value for the scale is .915 (Aslanargun, Kılıç, & Eriş, 2013). Cronbach Alpha value obtained as a result of the research was determined as .93. Parametric tests were used in data analysis since the data showed normal distribution. In the data analysis, t-test for gender variable, one-way analysis of variance (ANOVA) for seniority and educational variables were performed. In addition, frequency, percentage, arithmetic mean values and Post-hoc (Tukey) test were used. Whether there is a significant difference between the opinions of the participants was tested at the level of .05.

Discussion

Teachers want the course controls to be done. The teachers stated that school principals are sincere, understanding, expert, qualified and sufficient in supervision of lesson. The teachers stated that the school principals do the supervision of the lesson by being friendly, sincere, fair, tolerant and sincere and they value the teachers sufficiently. They stated that school principals have sufficient knowledge and are experts in their audit tasks. The teachers stated that the course supervision was not made as show, the scores they got after the audit reflected the truth and that the supervision was performed as qualified. They stated that school principals are good inspectors. They stated that the principals developed themselves sufficiently, were equipped, they knew what to do about deficiencies and guided them. There is no relationship between the gender of the teachers and the need for supervision, sincerity, understanding, expertise, the quality of the supervision, the perception of supervision and the adequacy of the supervision. Both sexes think that sufficient and qualified supervision is needed and sincere, understanding and expert school principals should perform the supervision duty. As the seniority of the teachers increase, they think that the principals are more sincere, smiling, tolerant, kind, fair and communicate more with the teachers under the supervision of the lesson. Teachers thought that as their seniority increased, the school principals' expertise in lesson control decreased.

As the seniority of the teachers increased, their positive attitudes towards the supervisor changed and the belief that the supervision was qualified decreased. The teachers thought that the auditors' field knowledge, equipment and self-improvement desires decreased. It is not decisive for the opinions of the teachers who graduated from the school about the supervision of the school. Teachers think that as their education level increases, the needs of the supervision and the attitudes of the supervisors to show understanding decrease. As the level of education increases, teachers think that school principals are more sincere, qualified, expert and more adequate in supervision of lesson.